

CARNETUL CERCETAȘULUI DORIN I. NUȚESCU. ÎNSEMNĂRI DIN „RĂZBOIUL PENTRU DESROBIREA FRAȚILOR”

Iulian LIPOVANU*

28 August 1916. Încep acest carnet după câteva zile de la declararea celui mai sfânt război ce-l poate duce un popor contra altuia: „războiul pentru desrobirea fraților”. Această clipă așteptată de atâtea generații și care părea că nu va mai veni niciodată, s’a întâmplat să fie clipa în care trăim noi, generația de astăzi. S-a întâmplat, și Dumnezeu a voit ca să se întâmple, ca noi cei de acum să ducem războiul sfânt. Cei mari, apți de a duce o armă, îl duc suferind greutățile luptelor, asprimea vremii și murind ca să ne lase nouă, celor mici, o țară mare și puternică, iar noi ceilalți: femei, tineri și copii, ca o a doua armată, în interiorul țării îngrijim ca cei ce luptă pentru noi, să nu ducă lipsă de hrană, de îmbrăcăminte, etc. Avem o mândrie și o bucurie sufletească fără seamăn, gândindu-ne că la războiul cel mare noi n’am stat degeaba, ci am pus fiecare măcar o parte din timpul, din capacitatea noastră, în slujba patriei, care are nevoie de toți fiii ei.

Cuvintele înălțătoare de mai sus, par a fi scrise într-un jurnal de propagandă, dar, de fapt sunt primele notițe așternute de Dorin I. Nuțescu, un adolescent de 17 ani, membru al Asociației Cercetașii României, într-un carnet de mici dimensiuni, intitulat „Carnetul cercetașului”, aflat în colecția mea personală. Carnetul, tipărit la Stabiliment de Arte Plastice „Energia”, București 1915, este editat de Asociația Cercetașii României, fiind conceput de Gh. D. Mugur și Ing. C. Niculescu. Are un format de buzunar, cu dimensiuni de 16x10 cm, și 208 pagini + harta României.

Pe prima pagină, Dorin Nuțescu, menționează: „Am fost repartizat în timpul Războiului din 1916-1918, pentru dezrobirea fraților, ca sanitar la: Spitalul Iași No. 265”¹. Posesorul carnetului declară despre el că este născut în anul 1899, fără a menționa însă data nașterii. Era de loc din orașul Bârlad, părinții săi locuind în Piața Sturzoaiei². Se declara ca fiind de naționalitate română și de religie ortodoxă. S-a înscris în Asociația „Cercetașii României” la 16 noiembrie 1914 și a depus legământul la 22 februarie 1915. A deținut gradul „șef de patrulă” având specialitatea de „sanitar”.

Prin repartizarea la Iași, a activat în Legiunea „Vasile Lupu”, secțiunea Iași, cohorta „Gheorghe Asaki”, Centuria a IV-a, de la Liceul Național. Tânărul mai precizează în notițele

---

* Iulian Lipovanu este colecționar din Iași, pasionat de universul „Cercetășiei”, deținătorul unei bogate colecții personale, cu această tematică.

¹ Consultând sursele din epocă, se poate stabili că acest așezământ a funcționat în incinta Spitalului Israelit din str. Elena Doamna.

² „Piața Sturzoaiei”. Un asemenea toponim se afla și în Iași, în partea de sus a străzii Lascăr Catargiu.

sale că instructorii Centuriei sale erau „Dl. Ing. Cristea Niculescu; Dl. Prof. I Dolijan; Dl. Oswald Racovitză”. Comandantul centuriei era Dl. Gr. Bârsan, iar comandantul cohorții Dl. Oswald Racoviță, viitorul primar al Iașilor.

Se mai precizează datele de început și de sfârșit ale carnetului: 28 august 1916, respectiv 16 septembrie 1918. Primele pagini sunt tipizate, iar pe lângă informațiile de mai sus, cuprinde o descriere a necesității folosirii acestui carnet de către cercetași și câteva povește ale fondatorului cercetășiei – lordul Baden-Powel.

După lectura paginilor, carnetul ar putea fi împărțit în două capitole mari.

Prima parte, foarte frumos caligrafiată cu penița, conține, asemenea unui jurnal, comunicatele oficiale despre situația frontului între datele 28 august 1916 și 23 noiembrie 1916. După descriere și evenimente, putem sesiza că Dorin Nuțescu folosește datele calendaristice pe stil vechi. Astfel, pentru prima dată în care face însemnări – 28 august 1916 – el menționează comunicatul oficial nr. 13. Sunt descrise pe scurt marea majoritate a comunicatelor zilnice de pe front, dar și mici mențiuni despre activitatea zilnică la Spital și cea din timpul liber. Această primă parte este scrisă între paginile 12-76 ale carnetului.

31 august 1916. *Din cauza puținului lucru ce-l avem de făcut ne plictisim enorm la spital. Am mai cetit jurnalele, am mai fost prin spital, prin sala de operații, dar plictiseala își întinde aripile asupra noastră. La 11 ne-am dus cu corespondența la serviciul sanitar și apoi am trecut pe la comandament unde era Dl. Ionescu. L-am întrebat ce este cu tramvaiul și i-am spus că a venit la spital două bilete de liber parcurs, însă unul din ele l'a luat administratorul.*

După amiază am început să cetesc vol. III din opere complete de Al. Odobescu. Pe la 4 ½ am ieșit de am luat jurnalele. M-am întâlnit cu Wemer Bala și Cososki, doi foști colegi de-ai mei, cu care m-am dus pe la liceul Militar. Aici a rămas Cososki, iar noi ceilalți ne-am dus la comandament, de l-am rugat pe Dl. Ionescu să-l pună pe Bala la spitalul nostru (...).

1 septembrie 1916. *Cu o deosebită solemnitate, cercetașii noi înscriși, au depus astăzi jurământul. La ora 10 toți cercetașii din localitate erau prezenți la seminarul Pedagogic unde e sediul asociației. În același timp I.P.S.S. Arhiepiscopul Antim Petrescu, tatăl cercetașului șef de grupă de la centuria noastră, dimpreună cu P.S. preotul Agapie, parohul nostru, sosesc și dimpreună cu D-nii instructori intră în sala de gimnastică.*

După ce prin rugăciuni înalte, I.P.S.S. roagă pe bunul Dumnezeu, să ne aibă în pază pe toți în vremurile acestea grele, după ce roagă pe Dumnezeu pentru izbânda oștilor noastre și ale aliaților noștri, pentru fuga și învingerea vrășmașilor, I.P.S.S. ține o inimoasă cuvântare, arătând mulțumirea sa pentru foloasele Cercetășiei (...).

După ce-am cumpărat jurnalele și pe când veniam acasă, mă întâlnisem cu Ianovici călare și cu Vicol în căruță și cari aduceau un transport de răniți la Liceul Internat. Am fost și eu cu dâșii până ce i-a predat. Erau la Internat vreo 32, cei mai mulți erau bolnavi. După aceasta m-am dus la spitalul militar unde, mi-a spus Vicol, că sînt răniți de la Turtucaia. Nu era decât unul, un viteaz, care la atac a respins pe bulgari pe o distanță de 5 km. Era din Regimentul 2 Grăniceri. Fusese rănit când bulgarii ne-au atacat din nou (...).

13 septembrie 1916. *Ca și în celelalte zile, dimineața am ajutat la pansat, iar după amiază am ascultat cum povestesc răniții luptele la care am luat parte. Un țigan care de mult se ruga să i se aducă o vioară, ne-a cântat.*

Astăzi a apărut următorul comunicat:

Comunicat oficial No. 29, din 12 Septembrie 1916, ora 7 dim.

Frontul de nord și nord-vest: În valea Jiului s-au respins mai multe atacuri inamice, pe restul frontului lupte de patrulare.

Frontul de sud: În Dobrogea lupte de detașamente. Atacuri aeriene. Un zepelin a venit astă noapte până la București, de unde a fost alungat de tunurile noastre. Pe drumul său a aruncat 3 bombe incendiare fără nici un efect.

23 noiembrie 1916. *Ce zi nenorocită pentru Români! A căzut capitala țării, Bucureștiul, în mâna vrăjmașului. Durerea te copleșește gândindu-te că dușmanii au străpuns inima țării atât de degrabă, dar speranța și ura se mărește în toți și, bun e Domnul vom avea și noi „o zi de glorie”.*

Pe pagina 77, cu o caligrafie ușor diferită față de paginile anterioare, se află o mențiune datată 19 ianuarie 1917, prin care se precizează: „Cercetașul Nuțescu Dorin este detașat cu serviciul la Comandamentul Cohortei Gh. Asaki”. Mențiunea este semnată de comandantul cohorței, fiind însoțită de ștampila cohorței. Din păcate, pentru o perioadă lungă de timp lipsesc date, fără să avem vre-o informație a motivului pentru care domnul Nuțescu nu a făcut notițe în jurnal.

*

Partea a doua a carnetului începe cu descrierea unei excursii făcută de Dorin I. Nuțescu, în perioada 16-25 aprilie 1918, în zona mănăstirii Agapia. Excursia este descrisă pe șapte pagini, cu scurte note legate de activitatea zilnică, vizite la Secu, Sihăstrie, Humulești.

Plecarea la 8, în ziua de luni 16 aprilie 1918, din curtea Universității, cu automobilele. Eșirea din oraș prin bariera Păcurari. Trecut prin Podul Iloaiei, Tg. Frumos, Ruginoasa, Podul de peste Siret, Pașcani, Codrii Pașcaniului, Mâncat în pădure, Podul peste Moldova, Tg. Neamț, Cetatea, Humulești, Agapia, Mănăstirea, Repartizarea la case.

Din păcate, notițele despre această excursie se încheie cu data de 25 aprilie, dar din lectură constatăm că acțiunea se petrece încă în Agapia, cel mai probabil excursioniștii mai petrecând câteva zile în acest sat.

25 aprilie 1918. *Scularea la 7. Masa. Adunarea la 8 pe prund. Plecarea la 8 ½ la Văratec. Ne conduce părintele Chivrase, absolvent al școlii de Bele arte din București. Doamne. Începe să ploaie. Văratecul. Mormântul Veronicai Micle. Prin sat. Casele. Spre Poiana Țigăncii. Întoarcerea. Masa la ... (indescifrabil, n. ns.). Întoarcerea spre Agapia. Dealul „Căpățâna de zahăr”. Satul Filioara. Pe cărare. La șipot. Pe șosea. Agapia. Odihnă. Masa.*

Descrierea excursiei este singura parte a carnetului scrisă în creion și fără a mai acorda aceeași atenție caligrafică, cel mai probabil din cauza lipsei de timp, dar și a mijloacelor din acea perioadă (lipsa ustensilelor de scris).

Apare din nou o perioadă lipsă din jurnal. Din spusele posesorului putem deduce că aceasta este cauzată de o rătăcire a carnetului.

6 august 1918. *Te-am regăsit iar, scumpul meu carnet, și după ce mi-am reînceput activitatea de cercetaș părăsită de aproape 6 luni, te-am recitat cu drag prefăcându-mi cu mintea de azi, visele, dorințele, entuziasmul și amintirile zilelor de mult trecute!*

Și ce frumos te regăsesc încă, cu filele umplute de rânduri dictate de entuziasmul zilelor de glorie, entuziasm care e tot atât de puternic ca și atunci. Dar cât mi s-a schimbat felul de-a gândi! Atras atunci de strălucirea gloriei militare, eram aproape convins că mă voi face ofițer și mintea mea încălzită își închipuia lupte pe care cădeam rănit, pentru a-mi putea apăra

țara, fapte glorioase pentru care eram decorat în mijlocul sunetelor de fanfare și miilor de aclamații! Și astăzi, Doamne, parcă nici nu mai gândesc la aceasta. Acum idealul sau idealurile au o nouă față. Minte mea de astăzi, în orele de repaos, clădește pe câmpurile umplute de strălucirea apusurilor sau răsăriturilor de soare, școli minunate în care copii Românilor își umplu sufletele cu măreția visului unei vieți mai frumoase, biserici în care adevărați creștini să audă adevărate slujbe religioase, spitale, drumuri, lanuri bogate, dar câte nu clădește mintea mea.

Cercetășia, chiar, pe care am înțeles-o totdeauna bine, are noi drumuri atrăgătoare pentru mine. Noi posibilități de muncă cinstită, tăcută și spornică se ivesc și mă gândesc cu drag la îndeplinirea datoriilor mele.

Dar iată că s'a făcut ceasul de culcare și trebuie să te părăsesc, dar lasă, mîine te voi înegri iar, poate mai mult și cu tot atîta drag!"

7 august 1918. Ca și săptămîna trecută, săptămîna aceasta mă voi ține după programul hotărât. Și pînă acum a mers bine, l-am îndeplinit așa cum trebuia și mă simt foarte mulțumit mai ales cînd mă gîndesc la cîte am făcut numai fiindcă îmi reglasem activitatea după un program hotărât de mai înainte. Mai ales gimnastica, pentru care am pus 15 minute dimineața și 15 seara, vād că-și produce efectul, mă simt mult mai vioiu și mai robust. a Engleză și Germană merg bine, iar la Franceză aproape nu mai am nevoie să recitesc gramatica.

Astăzi în urma invitației d-lui Mărgaritescu m-am dus la o întrunire a „Societății pentru Cultură și Literatură Poporului Român”. O adunătură de copii, unii mai răi și mai proști decît alții, care aprobă orice idee, cît de nepotrivită a președintelui. Dl. maior Mărgăritescu, om cu o voință de fier și care întocmise un ideal frumos la început, însă că acum idealul s-a materializat, țintind la îmbunătățirea materială a membrilor. Avînd în vedere acest lucru, pe care l-am observat bine acum, și faptul că nu mai am timp de dat, peste cel hotărât cercetășiei și (...), mi-am dat demisia din societate.

Acum mi-am repetat gîndul că idealul Cercetășiei e atît de larg, de frumos, încît toate celelalte idealuri sunt cuprinse în el. Cu ideea aceasta, mă culc!

8 august 1918. Astăzi de dimineața m-am dus în urma invitației făcute prin Maxim, la Dl. Racoviță, care mi-a dat să copiez niște note de muzică. D-sa mi-a spus că nu va putea veni duminică în excursie, deci conducerea va fi lăsată pe sarcina celor mai mari. Fiindcă nu mi-am putut executa programul de dimineață, m-am apucat să cetesc vol. II-lea din „La Guerre et la paix” de Tolstoy; „Napoleon et Alexandre” și am continuat să cetesc și după amiază.

9 august 1918. Ieri seara m-am culcat la 12 și cu toată voința mea m-am sculat tîrziu astăzi. Am continuat să cetesc „Napoleon et Alexandre”, în ciuda programului și am avut mulțumirea să-l termin. După amiază au venit mai mulți prieteni la mine, am vorbit, am cântat, am rîs etc. Seara am ieșit la plimbare unde am întîlnit pe cercetașul Nestor căruia i-am spus să vie în excursie.

10 august 1918. Cu multă exactitate mi-am executat azi programul: am învățat, am cântat la vioară, m-am plimbat și m-am bucurat că numai ziua de mîine mă desparte de duminică și de excursie. Fără să vreau, încep să-mi amintesc de excursiile din anii trecuți; de bivouacul de la „Villa Greerul”³ pe care o s-o vedem duminică, și mă întreb: „oare locurile au rămas aceleași, ori și-au schimbat fața, ca noi oamenii: sufletul?”.

³ Vila „Greierul” de la Bucium a fost sediul Spitalului de Boli Infecțioase întemeiat în 1917 de doctorul francez Jean Clunet. Alături de personalul medical, acolo au servit și câțiva cercetași.

*

În următoarele pagini, Dorin I. Nuțescu, așterne pe hârtie activitatea zilnică până la mijlocul lunii septembrie 1918. Se remarcă consecvența de a practica gimnastica aproape zilnic, exercițiile și lecțiile de vioară, uneori câte două-trei ore zilnic, setea de lectură, în special cea în limba franceză, dar și întâlnirile cu cercetașii. Corespundează cu foști colegi ce s-au întors în teritoriul ocupat (cei mai mulți în București) și toți îi transmit că situația țării este foarte grea în sud.

14 septembrie 1918. Astăzi dimineată am făcut gimnastică iar după ceai am terminat de citit și a doua nuvelă din „Îngerul vărsării de sânge”, „Fetele lui Petki Lupu”. După aceasta am cântat la vioara până la 11¹⁵. La 11 ½ vorbisem cu un prieten care fusese în clasa VII-a la Liceul Refugiaților, la care am învățat anul acesta – Carol Grâu - ca să mă duc la el. La 12 fără un sfert am ajuns la el și l-am rugat să trimeată lista de note pentru anul al III-lea de conservator, unui prieten de-a lui și de-a meu: Sovu, care e la București, rugându-l să-mi cumpere acele note. După aceasta mi-a arătat notele lui de vioară și mi-am ales două să le iau împrumut.

După masă am cetit aproape în întregime „Coliba blestemată” roman de Blasco Ibanez, scriitor mare, spaniol. Pe la 6 a venit la mine Papadopol dar n-am putut sta cu el, căci trebuia să mă duc cu tata la un doctor în Tătărași care să-mi vândă cărțile de medicină. Când am ajuns acolo, ne-a dat câteva lămuriri doctorul, asupra felului cum se face înscrierea la Facultatea de Medicină, dar a spus că a dat toate cărțile. Pe la 8 am fost acasă. După masă m-am dus la Teatru la revistă „Ridichea” de George Anon... (neinteligibil).

15 septembrie 1918. Deși m-am sculat de dimineată, n-am făcut gimnastică din cauza că mă simțeam obosit. După ce-am luat ceaiul am citit ultimile pagini din „Coliba blestemată” și am exersat la vioară. Pe la 9 fără un sfert m-am dus la conservator, mai degrabă la Dl Teodorini, unde aveam lecție de vioară. Pe la 11 ½, când m-am întors acasă și până la vremea mesei am exersat la vioară.

După masă am început să citesc „Golani” de L. Rebreanu, un volum de nuvele, dar n-am citit decât vreo patru din ele căci a venit la mine Vaja, care mi-a adus niște concerte ce mi le dăduse Manolache cu împrumut și niște cărți ce-i împrumutasem eu lui. El mi-a spus ce i-a întrebat la examen, apoi i-am arătat cărțile poștale, mai noi, de la prietenii din teritoriul ocupat.

Pe la 5 am plecat cu el în oraș. După ce am luat jurnalele, din care am aflat noi victorii franceze în Franța și Macedonia, m-am dus la Societatea de Gimnastică unde trebuia să ne întâlnim toți cercetașii cu Dl. Racovița. Fiindcă venisem prea devreme am jucat cu Ianovici și cu alții popici. În timpul când jucam a venit și Manoilescu, un vechi tovarăș de cercetășie, pe care nu-l văzusem de vreo 2 ani. Am stat cu el mult de vorbă de starea în care e acum Cercetășia și mijloacele de îndreptare. În vremea asta cercetașii veneau unul câte unul, iar mai târziu a venit și Dl Racovița. Am hotărât cu el să ne întâlnim vineri la 2 la Societatea de Gimnastică. După plecarea lui, am hotărât cu ceilalți cercetași să ne întâlnim mâine la mine și să pregătim o excursie. În drum spre casă am mai planificat și alte lucruri frumoase.

16 septembrie 1918. Astăzi dimineată am făcut gimnastică, iar după ce-am băut ceaiul am exercitat la vioară. Pe la 9 ½ m-am dus la Liceul Național ca să ascult disertațiile candidaților pentru bacalaureat, dintre cari mulți sânt colegi de-ai mei.

La 12 când am ieșit îndreptându-mă spre casă, m-am întâlnit cu Papadopol care mi-a spus vești noi și foarte îmbucurătoare. Bulgarii au cerut pace de la generalul francez Franchet

D'Esperey, care conduce victorioasa ofensivă din Macedonia. Acesta le-a respins armistițiul, dar a declarat că primește delegația Bulgară. În Macedonia aliații înaintează vertiginos, iar în Franța s-a început o ofensivă ce cuprinde aproape ¾ din întregul front. Ei au făcut câteva zeci de mii de prizonieri și sute de tunuri au capturat.

După masă, pe la 5, au venit la mine mulți dintre prietenii mei cercetași și am hotărât înființarea unui cerc de cultură fizică și intelectuală, care să aibă drept bază atât de frumoasele principii ale Cercetășiei până acum prost înțelese și de loc practicate. Am stat până la 7, râzând, glumind și discutând serios, pe urmă ne-am dus cu toții la Legația Franceză ca să vedem veștile noi⁴. Se aude de noi victorii de-ale aliaților pe toate fronturile. Lumea s-a entuziasmat din nou pentru război și e probabil acest lucru dacă ajung aliații să facă pe Bulgari să capituleze.

Această ultimă zi de jurnal este încheiată cu semnătura d-lui Nuțescu. Carnetul mai cuprinde câteva file completate de mână, cu o dare de seamă a veniturilor și a cheltuielilor lunare, împreună cu o scurtă descriere a sumelor cheltuite – în mare parte pentru achiziția de cărți, jurnale, corzi de vioara și pentru transport. Mai sunt câteva pagini tipizate, rămase necompletate, dar și câteva pagini cu lista cărților citite, structurate pe etape – 1916; iulie-august 1918; august-septembrie 1918. Ultimele pagini ale carnetului cuprind o lista completată de mână, cu adrese ale colegilor și comandanților cercetași din Iași și câteva persoane din afara țării; alfabetul morse; și descrierea legiunilor de cercetași din România.

Carnetul se încheie cu o hartă a României, ce conține o notiță adăugată, cel mai probabil, după 1 decembrie 1918. Astfel, pe teritoriul Transilvaniei, deasupra denumirii Austro-Ungaria, în peniță, este scris de mana, „**a fost**” – probabil scrisă din sentimentul de împlinire a primelor gânduri ce au deschis acest jurnal - „*războiul pentru desrobirea fraților*”.

*The journal of Boy Scout Dorin I. Nuțescu.
Notes from “The War for the freeing our Brothers”
(Abstract)*

The subject of this paper is the journal Boy Scout Dorin I. Nuțescu of Focșani kept during his stay in Iași, in the years 1916, 1918. He held the rank of “patrol chief” with the specialty of “First Aid”. Through his assignment in Iasi, he worked in the “Vasile Lupu” Legion, the Iasi section, the “Gheorghe Asaki” Cohort, the Fourth Century, at the National College. During the war, young Nuțescu was assigned as a sanitary worker to Hospital No. 265 Iasi, on the premises of the Jewish Hospital on Elena Doamna Street. He recorded his experiences in Iasi during the Great War. The last pages of the journal include a handwritten list, with the addresses of colleagues and scout commanders in Iasi and a few people from outside the country, the Morse alphabet, as well as the description of scout legions in Romania. The book ends with a map of Romania, containing a note added, most likely after December 1, 1918.

Keywords: *boy scout, refuge, Iasi, Focsani, National College, Jewish Hospital*

---

⁴ Clădirea Conservatorului de Muzică, casa lui Albert Ghica-Kefal.